

СТАН РЕФОРМУВАННЯ СУДОВИХ І ПРАВООХОРОННИХ ІНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄС

Валуєва Л. В.

ВСТУП

Судова та правоохоронна реформи є одним з ключових напрямів державної політики України, особливо на шляху до членства України в Європейському Союзі. Сучасні процедури реформування судової влади та правоохоронних органів в Україні дійсно свідчать про вибір європейської системи цінностей та стандартів захисту прав фізичних і юридичних осіб, держави тощо, забезпеченням правопорядку та законності, боротьбою із злочинністю та іншими правопорушеннями.

Статус усіх реформ в Україні систематизовано в інтерактивній Матриці реформ, яка містить понад 500 заходів у рамках співпраці з ЄС, МВФ і Світовим банком¹.

За даними Мінфіну, станом на квітень 2026 року Матриця реформ містить 510 умов і рекомендацій з 806 індикаторами (заходами) у межах різних програм співпраці з міжнародними партнерами².

У 2023–2026 роках Україна досягла суттєвого прогресу в реформуванні судової та правоохоронної систем. Найважливішими результатами стали відновлення роботи органів суддівського врядування, посилення антикорупційної інфраструктури, цифровізація правосуддя та наближення національних інституцій до європейських стандартів. Але для досягнення стійких результатів необхідний постійний моніторинг та продовження реформ і забезпечення їхньої практичної ефективності.

Основними учасниками процесів реформування є: Верховна Рада України, яка ухвалює закони, необхідні для реформ (євроінтеграційні законопроекти для посилення незалежності судової влади, вдосконалення антикорупційного блоку (Національне антикорупційне бюро України – НАБУ, Спеціалізована антикорупційна прокуратура – САП, Бюро економічної безпеки – БЕБ); Президент України, який визначає стратегічні напрями реформ та формує відповідні плани; Кабінет Міністрів України забезпечує практичну реалізацію реформ і затверджує плани заходів щодо їх виконання; Міністерство внутрішніх справ України бере участь у

¹Матриця реформ України. <https://reformmatrix.mof.gov.ua/>

² Укрінформ – актуальні новини України та світу. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4113402-marcenko-povidomiv-pro-progres-iz-vikonannam-ukrainou-zobovazan-pered-partnerami.html>

реформуванні поліції та інших правоохоронних органів; Офіс Генерального прокурора відповідає за реформу прокуратури; Вища рада правосуддя – це ключовий орган суддівського врядування, який займається призначенням, дисциплінарною відповідальністю та незалежністю суддів; Вища кваліфікаційна комісія суддів України відповідає за кадри, проводить добір та оцінювання суддів; Вищий антикорупційний суд та інші судові інституції є частиною реалізації судової реформи. Також важливу роль відіграють міжнародні партнери України, зокрема Європейський Союз, Рада Європи та консультативні місії, які допомагають оцінювати й підтримувати перебіг реформ.

Щодо питань наукового дослідження та ідейного наповнення судової та правоохоронної реформ, то ними займаються багато українських вчених.

Питаннями судової реформи опікуються: Микола Стефанчук, який досліджує теоретичні засади та понятійний апарат судової реформи («Судова реформа в Україні: визначеність категоріального апарату», праця 2023 року³); Ярослава Ковач, яка аналізує сучасний етап реформування судової системи, проблеми незалежності суддів та цифровізації правосуддя («Судова реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та можливі шляхи їх вирішення», праця 2024 року⁴); Надія Демчик, розглядає адаптацію української судової системи до стандартів ЄС («Судова реформа в умовах євроінтеграційних процесів», праця 2023 року⁵); Юрій Кривицький, досліджує вплив судової практики на реформування правосуддя («Теоретичні та практичні аспекти впливу судової правотворчості на судову реформу», праця 2024 року⁶); Олександр Логінов, який висвітлює цифровізацію судової системи та розвиток електронного правосуддя («Еволюція електронного судочинства до цифрового правосуддя: український досвід», праця 2026 року⁷).

Питаннями правоохоронної реформи займаються такі відомі науковці та політичні діячі як: Олександр Бандурка; Олександр Банчук; Олександр

³ Стефанчук М.М. Судова реформа в Україні: визначеність категоріального апарату. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.47> <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/06/49-1.pdf>

⁴ Ковач Я.В. Судова реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та можливі шляхи їх вирішення DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.32%20> <file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/32+%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%87.pdf>

⁵ Демчик Н.П. Судова реформа в умовах євроінтеграційних процесів DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.5.11> <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/545>

⁶ Кривицький Ю.В. Теоретичні та практичні аспекти впливу судової правотворчості на судову реформу. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.12> <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/14.pdf>

⁷ Логінов О.А. Еволюція електронного судочинства до цифрового правосуддя: український досвід. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.31> <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/358680>

Шамара; Микола Хавронюк; Тетяна Гудзь; Юрій Коломієць; Олександр Дрозд та багато інших. Їх праці стосуються реформування органів Національної поліції, прокуратури, антикорупційних органів та правоохоронної системи загалом.

1. Характеристика судової реформи та оцінка її результатів

Євроінтеграційні процеси надали нового поштовху судово-правовій реформі, яка покликана забезпечити справедливе, безстороннє та неупереджене відправлення правосуддя, підвищити гарантії судового захисту, удосконалити діючі судову, правоохоронну та правозахисну системи, активізувати їх діяльність. Демократичне суспільство потребує судового устрою, що забезпечує всім громадянам доступ до неупередженого суду, судді і таку судову процедуру, в якій їх право визначалось би виключно на підставі наведених фактів і закону. Таке суспільство гарантує кожному громадянину, за умови виконання ним відповідних обов'язків, повну реалізацію прав і свобод, підґрунтям існування яких є фундаментальні цінності демократії.

Україна виконала частину рекомендацій Європейської Комісії щодо реформування судової системи. Підвищилася відповідність українського правосуддя стандартам ЄС та Ради Європи.

Реформи почалися з 2014 року, з цього часу багато що змінилося в структурі судової влади: удосконалено процедуру добору та оцінювання суддів відповідно до рекомендацій міжнародних партнерів; оновлено суддівський корпус з поступовим заповненням значної кількості вакантних посад суддів, посилено незалежність судової влади та вимоги до професійної етики і доброчесності кандидатів на суддівські посади; відновлено роботу органів суддівського врядування, завершено формування та розпочата повноцінна діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів (далі ВККС); оновлено склад Вищої ради правосуддя (далі ВРП) із застосуванням механізмів перевірки доброчесності кандидатів; зменшено політичний вплив на діяльність органів суддівського врядування.

23 червня 2023 року Рада національної безпеки і оборони України прийняла рішення «Про прискорення судової реформи та подолання проявів корупції у системі правосуддя» в якому відзначила, що довіра до державних інститутів є запорукою незмінного курсу держави на набуття членства України в Європейському Союзі та Організації Північно-атлантичного договору і є одним із ключових моментів забезпечення національної безпеки. Успішне проведення судової реформи є однією із семи базових вимог Європейського Союзу для подальшого просування за напрямками європейської та євроатлантичної інтеграції України⁸.

⁸ Про прискорення судової реформи та подолання проявів корупції у системі правосуддя : рішення РНБО України від 23.06.23 N 359/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/359/2023#n5>.

Як відмічає Демчик Надія у своїй статті «Судова реформа в умовах євроінтеграційних процесів» ВРП доручено проводити перевірки всіх суддів Верховного Суду щодо можливих дисциплінарних порушень або грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками та законності джерел їхніх статків. Це також є одним із пріоритетів ВККСУ, який передбачає можливість ефективного та прозорого оцінювання кваліфікації суддів за найкращими світовими стандартами та методиками. Водночас передбачається також можливість запровадження регулярного психофізіологічного обстеження суддів на детекторі брехні. Доцільно відзначити, що судова реформа є однією з найскладніших та найамбітніших вимог ЄС, де Україна має продемонструвати помітний прогрес, тому що лише країни зі справедливим судом можуть розраховувати як на захист вітчизняного бізнесу, так і на іноземні інвестиції для реконструкції та розвитку країни⁹.

Звернемося до Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства України. Перша Стратегія за часів президентської каденції Володимира Зеленського була розроблена на 2021-2023 роки, але з початком війни була виконана лише частково, а проєкт другої Стратегії було розроблено на 2024-2029 роки (наразі цей проєкт має назву – Стратегія розвитку системи правосуддя до 2029 і його ще офіційно не затверджено та не підписано Президентом України). Навколо проєкту точаться обговорення і протидії, він містить як прогресивні пропозиції, так і дискусійні. Наприклад, пропонується ще більше повноважень надати Вищій раді правосуддя, в той час як роль Ради суддів України – вищого органу суддівського самоврядування, все більше нівелюється та дедалі більше зводиться до виконання технічних функцій. З метою підвищення прозорості Стратегія пропонує проводити з'їзди суддів у режимі online з наданням права голосу усім діючим суддям України. Разом з тим, чомусь такий варіант проведення з'їздів запропоновано використовувати виключно для з'їзду суддів, хоча, як відомо, наприклад, склад Вищої ради правосуддя формує ціла низка інших суб'єктів – конференція прокурорів, з'їзд адвокатів тощо¹⁰.

У звіті Європейської Комісії за 2025 рік відзначено часткове виконання стратегічних вимог, проте залишається необхідність ухвалення нової середньострокової стратегії розвитку системи правосуддя для закриття блоку питань щодо вимог ЄС стосовно судової влади в Україні.

⁹ Демчик Н.П. Судова реформа в умовах євроінтеграційних процесів DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.5.1> <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/545>

¹⁰ В. Хрипун, Судово-юридична газета: Нова стратегія судової реформи: що влада планує зробити з правосуддям до 2029 року. «Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти». С. 8 https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/konst_pr/2024/konst_pr_2024_9.pdf

Розпорядженням Кабінету Міністрів №475-2025-р від 14 травня 2025 року «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 “Основи процесу вступу до ЄС”» було схвалено Дорожню карту з питань верховенства права (стратегічний план реформ, затверджений Урядом України), що визначає комплекс реформ у сфері правосуддя, зокрема посилення незалежності суддів, оптимізацію процедур добору та оцінювання, заповнення судових вакансій і підвищення ефективності судової системи.

Голова Вищої ради правосуддя Григорій Усик окреслив актуальні питання реформування судової влади в контексті виконання зобов’язань України по Дорожній карті з питань верховенства права та програми Ukraine Facility¹¹, акцентувавши увагу на низці ключових реформаторських кроків, необхідних для посилення стійкості судової влади. Серед них: євроінтеграційні реформи на виконання Дорожньої карти з питань верховенства права; зміцнення інституційної спроможності Вищої ради правосуддя; удосконалення процедури вжиття заходів для забезпечення авторитету правосуддя та захисту незалежності суддів; оптимізація мережі місцевих загальних судів; формування системи спеціалізованих адміністративних судів; розвиток дисциплінарної практики й підвищення ефективності роботи Служби дисциплінарних інспекторів.

Для координації імплементації положень Дорожньої карти Вища рада правосуддя створила Координаційну комісію з питань імплементації заходів, передбачених Дорожньою картою і затвердила її склад, визначивши відповідальних осіб за реалізацію заходів¹².

Одним із пріоритетних компонентів Дорожньої карти є Блок «Цифровізація правосуддя», спрямованим на інтеграцію української судової системи до стандартів ЄС.

Цифровізація правосуддя починалася поступово, і особливо прискорилась після 2019 року (з початком пандемії, на заміну якій прийшла війна).

10 липня 2025 року Вища рада правосуддя прийняла рішення «Про утворення координаційної групи щодо забезпечення створення ефективної системи управління для реформування та підтримки інформаційних технологій (ІТ) у системі правосуддя».

Наразі функціонування системи «Електронний суд» є звичайна справа (за останні п’ять років значно збільшилося використання дистанційних судових засідань та електронного документообігу).

¹¹ Програма підтримки економіки. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

¹² Голова ВРП Григорій Усик окреслив пріоритети судової реформи на сучасному етапі 26.11.2025 <https://hcj.gov.ua/news/golova-vrp-grygoriy-usyk-okreslyv-priorytety-sudovoyi-reformy-na-suchasnomu-etapi>

Використання сучасних технологій та інформатизація судової системи забезпечують вдосконалення судових процедур і підвищують якість надання послуг судами, скоротилися також судові витрати та час, пов'язаний з видачею і надсиланням копій документів сторонам у справі, подачею документів до суду, явкою до суду.

Електронна система документообігу дозволяє суддям швидко знаходити судову практику у різних категоріях справ, рішення Європейського суду з прав людини, що позитивно впливає на якість здійснення правосуддя. Як наслідок, підвищується рівень довіри до судів. Але в функціонуванні системи є свої недоліки і бучування.

Професор Логінов О.А. з Національної академії Служби безпеки України проаналізував сучасний стан цифровізації правосуддя, зокрема функціонування Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи (ЄСІКС), її можливості та обмеження, приділивши увагу новелам Концепції ЄСІКС 2025 року, зокрема впровадженню елементів штучного інтелекту та розширенню функціональних можливостей системи. Він визначив ключові проблеми цифровізації правосуддя, серед яких технічна фрагментарність системи, недостатнє фінансування, відсутність комплексного нормативного регулювання та ризики цифрової нерівності¹³.

Отже, слід пам'ятати, що для належного функціонування системи «Електронний суд» необхідна не тільки розробка відповідного програмного забезпечення, а й покращення матеріально-технічної бази судів і наявність високих користувацьких навичок у працівників апаратів суду та суддів.

Важливими є також зміни в органах суддівського врядування та апеляційних судах, які задають стандарти для всієї системи правосуддя¹⁴.

У лютому 2025 року Верховна Рада прийняла зміни до Закону України "Про судоустрій і статус суддів", яким утворила два нових суди – це Спеціалізований окружний адміністративний суд та Спеціалізований апеляційний адміністративний суд, юрисдикція яких поширюється на всю територію України.

Створення цих судів є важливою частиною євроінтеграційного процесу України. Вимога щодо їх утворення зафіксована у Дорожній карті з питань верховенства права та у Звіті Єврокомісії від жовтня 2024 року, Меморандумі з МВФ, Плані України (Ukraine Facility). Кожен громадянин, який вважатиме, що рішення органу влади чи посадової особи порушує його

¹³ Логінов О.А. Еволюція електронного судочинства до цифрового правосуддя: український досвід. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.31> <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/358680>

¹⁴ Експертка назвала помилкою початок судової реформи в Україні з Верховного суду. Дзеркало тижня. 01 червня, 2026 р. <https://zn.ua/ukr/anticorruption/ekspertka-nazvala-pomilkoju-pochatok-sudovoji-reformi-v-ukrajini-z-verkhovnoho-sudu.html>

права, зможе звернутися до нового спеціалізованого адміністративного суду, а у разі незгоди з таким рішенням – подавати апеляцію¹⁵.

З прийняттям Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» у 2018 році офіційно почалася участь міжнародних експертів у відборі суддів на посади. Це стало ключовим антикорупційним інструментом, запровадженим для перевірки кандидатів на доброчесність та професійну етику. Міжнародні експерти з Громадської ради міжнародних експертів (ГРМЕ) отримали право вето щодо недоброчесних кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду (далі ВАКС). Експерти увійшли до складу спеціальних комісій із переважним правом голосу, що гарантувало незалежність процесу від політичного чи внутрішнього судового впливу. І ця подія стала переломним моментом у питанні відбору суддів.

У вересні 2019 року розпочав роботу Вищий антикорупційний суд України (ВАКС). Досвід роботи суду став показовим. До процесу добору суддів у ВАКС були залучені міжнародні експерти з правом вирішального голосу. Результатом було ухвалення понад 200 вироків у найгучніших корупційних справах за перші два роки роботи суду. Цей показник різко контрастує з результатами діяльності всієї судової системи за попередні десятиліття. Але у червні 2025 року закінчився строк повноважень міжнародних експертів у Конкурсній комісії з добору членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС) – органу, який відчиняє і зачиняє двері до суддівської професії. Саме ВККС проводить добір, оцінює чинних суддів і ухвалює рішення, які можуть стати підставою для їх звільнення.

Наразі Верховна Рада ще не ухвалила змін, які б продовжили мандат експертів. Якщо їхньої участі не буде поновлено, місця незалежних фахівців можуть зайняти представники не реформованих інституцій – Ради прокурорів, Ради адвокатів і Національної академії правових наук.

Відмова від участі міжнародних експертів у підборі кадрів загрожувє Україні втратою підтримки з боку Європи.

На жаль, на думку Голови Комітету з питань антикорупційної політики Верховної Ради України Анастасії Радіної, головна проблема зараз – не відкрита відмова від реформ, а їхня витончена імітація. Політичні гравці навчилися послаблювати зміни ще на стадії проектування закону: створювати нібито «незалежні» органи та проводити «відкриті» конкурси, водночас зберігаючи важіль для блокування «незручних» переможців.

Верховна Рада мусить знову ухвалювати зміни до Закону «Про судоустрій і статус суддів». Необхідно відновити ефективну модель

¹⁵ Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та деяких ін. законодавчих актів щодо правових засад утворення та функціонування Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду від 26.02.2025. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4264-20#Text>

Конкурсної комісії за усталеною формулою – троє українських експертів і стільки ж міжнародників¹⁶.

Загалом дедлайн плану Ukraine Facility для ухвалення антикорупційної стратегії припадає на кінець червня 2026 року.

За поданням Голови комітету з питань антикорупційної політики у Верховній Раді України зареєстровано проєкт закону №15230 «Про засади державної антикорупційної політики на 2026–2030 роки» (Антикорупційну стратегію України). Анастасія Радіна наголосила, що Кабінет Міністрів отримав документ ще 2 квітня 2026 року, однак так його і не ухвалив, тому прийшлося зареєструвати проєкт у тій редакції, яку надало Національне агентство із запобігання корупції¹⁷.

За словами віцепрем'єра з питань євроінтеграції Тараса Качки, Урядовий комітет і міністерства чинили значний спротив у питаннях щодо: конкурсів на посаду генерального прокурора та керівників ДБР і Нацполіції; а також у питаннях про норми, що стосуються податкової політики, митниці, приватизації землі в громадах. Питання щодо запровадження конкурсів на посади генпрокурора та керівників ДБР і Нацполіції відстояти не вдалось¹⁸.

Звернемо увагу на роль громадськості у контролі за суддівською владою. Громадські спілки та організації мають стежити за діяльністю судів - публікувати інформацію про їх правопорушення і не дозволяти проблемам залишатися непоміченими. Моніторинг судових засідань, публікація звітів – усе це підвищує прозорість і знижує ризики маніпуляцій у суді.

Інформаційно-аналітичний центр Міжнародного товариства прав людини (IAC ISHR) – це підрозділ міжнародної неурядової правозахисної організації, яка об'єднує близько 30 000 членів в 38 країнах світу. Організація має консультативний статус при Економічній і соціальній раді ООН, Раді Європи, статус спостерігача при Організації Африканських Держав¹⁹. В Україні IAC ISHR традиційно приділяє особливу увагу сфері судочинства, долучається до освітніх та гуманітарних ініціатив, сприяє

¹⁶ «Будинок на піску»: чим загрожує судовій реформі втрата міжнародних експертів. Дзеркало тижня. 26 травня, 2026 р. <https://zn.ua/ukr/anticorruption/budinok-na-pisku-chim-zahrozhuye-sudovij-reformi-vtrata-mizhnarodnikh-ekspertiv.html>

¹⁷ Рішення уряду не дочекались: 13 травня, 2026 р. <https://zn.ua/ukr/POLITICS/rishennja-urjadu-ne-dochekalis-v-radi-zarejestruvali-zakonoprojekt-pro-antikoruptionsijnu-strategiju-do-2030-roku.html>

¹⁸ Без конкурсу на генпрокурора: як уряд переписує антикорупційну стратегію. 17 квітня, 2026 р. <https://zn.ua/ukr/anticorruption/bez-konkursu-na-henprokurora-jak-urjad-perepisuje-antikoruptionsijnu-strategiju.html>

¹⁹ Анастасія Алексеева, координатор моніторингової місії IAC ISHR. Моніторинг судових процесів. 05.03.2025 <https://pravo.ua/monitorynh-sudovykh-protseviv-tse-ne-prosto-fiksatsiia-porushen-a-realnyi-mekhanizm-zakhystu-prava-na-spravedlyvyi-sud-anastasiia-alieksieieva-koordinator-monitorynhovoi-misii-iac-ishr/>

покращенню якості судових процесів, слідкує за рейтингом судів, кількістю порушень у судовому процесі, студентською практикою у судах, тощо.

Моніторинг 90 судових засідань, проведений ІАС ISHR у 2024 році, виявив тривожні тенденції, які системно підривають право на справедливий суд. До цих тенденцій віднесено закономірності, що повторюються від засідання до засідання в різних процесах, зокрема такі:

- порушення права на захист – зафіксовано у 43% засідань. Адвокатам обмежують доступ до матеріалів справи, відмовляють у клопотаннях, судді ігнорують аргументи захисту.

- фвтоматичне продовження тримання під вартою – 28% засідань. Судді механічно залишають обвинувачених під вартою, навіть якщо немає нових доказів наявності ризиків.

- нерівність сторін і порушення змагальності – 28% засідань. Часто судді віддають перевагу стороні обвинувачення, захисту не дають можливості повною мірою подавати докази.

- упередженість суду – 13% засідань. Судді демонструють явну лояльність до сторони обвинувачення або упередженість до сторони захисту.

- обмежений доступ до суду -12% засідань. Засідання проходять без належного повідомлення учасників процесу, розгляд справ в апеляції відбувається після закінчення дії оскаржуваних ухвал.

- жорстоке поводження з обвинуваченими – 11% засідань. Зафіксовані випадки утримання в неналежних умовах, тиску та ненадання медичної допомоги обвинуваченим.

- затягування процесів – 11% засідань. Справи розглядаються роками, що порушує принцип розумних строків судочинства²⁰.

Отже, основною метою судової реформи є створення незалежної, професійної та добросовісної судової системи, якій би довіряли громадяни.

Основними досягненнями стали: оновлення законодавства про судоустрій; перезавантаження органів суддівського врядування; проведення кваліфікаційного оцінювання суддів; посилення ролі Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; впровадження електронного судочинства.

Основними проблемами залишаються: нестача суддів у багатьох судах; тривалі строки розгляду справ; необхідність подальшого очищення судової системи від недобросовісних кадрів; потреба в реалізації нової дорожньої карти верховенства права, схваленої урядом у 2025 році²¹.

²⁰ Судові реформи в Україні: довгий шлях чи біг по колу? 20.03.2025 <https://pravo.ua/sudovi-reformy-v-ukraini-dovhyi-shliakh-chy-bih-po-kolu/>

²¹ В. Хрипун, Судово-юридична газета: Нова стратегія судової реформи: що влада планує зробити з правосуддям до 2029 року. <https://sud.ua/uk/news/publication/310626-novaya-strategiya-sudebnoy-reformy-hto-vlast-planiruet-sdelat-s-pravosudiem-do-2029-goda;>

2. Розвиток та реформування правоохоронної системи України

Рекформа правоохоронної системи – це комплекс змін, спрямованих на підвищення ефективності, професійності, підзвітності та довіри до органів правопорядку.

В Україні рекформа правоохоронних органів стала особливо актуальною після 2014 року, коли було розпочато масштабне оновлення системи безпеки та правопорядку. Обов'язок і відповідальність держави за забезпечення прав і свобод людини і громадянина вимагає докорінного реформування правоохоронної системи України.

Як відмічає Бандурка О.М., – Україна перебуває в нових реаліях суспільного життя – у внутрішній і зовнішній політиці пріоритетного значення набула протидія загрозам, які виникли у зв'язку з прагненням Української держави інтегруватись у Європейський Союз, до вдосконалення національної безпеки шляхом реформування сектору безпеки та оборони, зокрема правоохоронної системи. За його науковим підходом при реформуванні правоохоронної системи треба переглядати ідеологічну, нормативно-правову, контрольну-наглядову, організаційно-адміністративну основи. Ідеологічна основа полягає в роз'ясненні цілей і методів реформування, формуванні громадської думки з тим, щоб суспільство сприймало реформи і брало належну участь у реалізації заходів реформування та допомагало цьому процесу. Нормативно-правову основу реформування складають закони та підзаконні акти, які мають бути прийняті вчасно. Контрольно-наглядова основа організації реформування створюється через контроль та нагляд за виконанням заходів реформування, дотриманням законності. Організаційна основа полягає в розробці стратегічних напрямків реформування, визначенні виконавців, послідовності етапів реформування, вжитті адміністративних заходів з організації проведення реформ, дотримання термінів реформування²².

До основних напрямків реформи належать:

- реформування поліції (ліквідація старої міліції та створення Національної поліції України), запровадження нових стандартів відбору та підготовки поліцейських, модернізація та розвиток патрульної поліції;
- створення спеціалізованих антикорупційних органів, зокрема Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізована антикорупційна прокуратура;
- підвищення підзвітності та контролю, створення механізмів громадського контролю правоохоронців;

«Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти». №9. вересень 2024р., С. 8
https://nbuvip.gov.ua/images/informaciyini_vidanya/konst_pr/2024/konst_pr_2024_9.pdf

²²Бандурка О.М. Проблеми реформування правоохоронної системи України.
https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_11_2018/pdf/4.pdf

- посилення внутрішнього нагляду за діяльністю правоохоронців;
- впровадження електронних систем обліку та звітності;
- боротьба з корупцією, запровадження декларування доходів посадовців.

Особливого значення набула реформа органів прокуратури: скорочення невластивих їй функцій, посилення процесуального керівництва досудовим розслідуванням, оновлення кадрового складу; модернізація кримінальної юстиції, використання сучасних технологій у розслідуваннях; захист прав людини під час слідства; вдосконалення взаємодії між поліцією, прокуратурою та судами.

Питання реформи правоохоронних органів було визначено одним із важливих елементів виконання вимог ЄС.

Указом Президента України від 11 травня 2023 року N 273 було схвалено Комплексний стратегічний план розроблений щодо органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Державної прикордонної служби України, Державного бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Служби безпеки України та Державної митної служби України²³. Після схвалення стратегічного Плану уряд розробив План заходів щодо його виконання²⁴. Це деталізований документ, який містить конкретні завдання, індикатори їх виконання та очікувані результати. Ці кроки не лише відповідають європейським очікуванням, а й втілюють суспільний запит на безпеку, справедливість і нову якість державного управління.

Міністр внутрішніх справ України Олексій Сергєєв презентував головні напрями нового євроінтеграційного плану заходів реформування правоохоронної системи. «...Успішна реалізація Плану заходів дозволить перейти на якісно новий рівень функціонування правоохоронної системи. Для громадян це означатиме реальні та відчутні зміни, а для правоохоронних органів – перехід до проактивної аналітичної моделі діяльності, у якій рішення ухвалюються на основі даних і оцінки ризиків, а не на застарілих показниках. Йдеться про побудову інституцій, що діятимуть за уніфікованими правилами без дублювання функцій», – підсумував міністр²⁵. Указ Президента та розпорядження Уряду стали

²³ Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки. Указ Президента України від 11.05.2023 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>

²⁴ Про затвердження плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2024 № 792-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2024-%D1%80#Text>

²⁵ Олексій Сергєєв представив урядовий євроінтеграційний план заходів реформування правоохоронної системи. 02.07.2025. <https://mvs.gov.ua/news/oleksii-sergejev-predstaviv-uriadovii-jevrointegracii-plan-zaxodiv-reformuvannia-pravooxoronnoyi-sistemi>

основою і для окремих сфер Дорожніх карт, затверджених розпорядження КМУ 14 травня 2025 року №475-р у межах переговорного процесу з Європейським Союзом за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС».

Загалом реформа правоохоронної системи є тривалим процесом, який потребує не лише змін у законодавстві, а й формування нової професійної культури та високих стандартів служіння суспільству.

Основні цілі реформи: підвищення рівня безпеки громадян; зменшення корупції; забезпечення верховенства права; зміцнення довіри суспільства до правоохоронних органів; наближення стандартів роботи правоохоронців до практик країн Європейського Союзу.

Основні завдання для прокурорів та правоохоронців – це подолання корупції, очищення від олігархічного впливу та боротьба з організованою злочинністю.

Генеральний прокурор України Андрій Костін пропонує дієві кроки, які допоможуть подолати не лише наслідки, а й причини цих явищ. Серед них:

- впровадження послідовної державної кримінальної політики;
- забезпечення оперативності кримінального провадження;
- оптимізація системи захисту учасників кримінального провадження;
- розвиток механізмів відшкодування збитків;
- посилення кримінальної відповідальності за окремі види злочинів для забезпечення захисту національних інтересів від олігархічно-корупційних загроз;
- зміцнення інституційної спроможності антикорупційних інституцій;
- оптимізація системи управління органами правопорядку та прокуратури з дотриманням принципів відкритості, конкурентності, відповідності стандартам Євросоюзу, гендерної рівності, недискримінації та неупередженості.

Ці кроки дозволять підвищити прозорість та посилити контроль громадян за діяльністю державних інституцій, зокрема органів правопорядку. Така підзвітність перед громадянами забезпечує довіру, а відповідно стійкість демократичних інститутів і дозволяє розвивати їх з урахуванням інтересів суспільства»²⁶.

Важливим напрямком реформування органів правопорядку, який набуває особливої актуальності останнім часом, є кримінальна розвідка. Вирішення питання щодо створення органів кримінальної розвідки задля виявлення, запобігання і нейтралізації реальних та потенційних загроз національним інтересам України від організованої злочинності, у тому числі транснаціональної і транскордонної надасть змогу ефективно боротися з цими злочинами у співпраці з ЄС.

²⁶ Андрій Костін: Реформа правоохоронної системи – це не зобов'язання перед міжнародними партнерами.. 04.10.2023. <https://gp.gov.ua/ua/posts/andrii-kostin-reforma-pravoohoronnoyi-sistemi-ce-ne-zobov'yazannya-pered-miznarodnimi-partnerami-ce-nasi-zobov'yazannya-pered-ukrayinoyu-ta-ukrayinskim-narodom>

Перспективи втілення функціонування і розвитку цієї інституції на нормативному рівні закріплені в положеннях Стратегії боротьби з організованою злочинністю, ухваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року №11265-р²⁷, та у Плані заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю²⁸.

Законопроект «Про кримінальну розвідку» має включати організаційне-правове забезпечення системи гласних і негласних пошукових, розшукових заходів і засобів, що ґрунтуються на аналітиці (кримінальний аналіз, правоохоронна діяльність, керована аналітичною розвідкою (ІЛР-модель), спрямованих на своєчасне запобігання, виявлення та нейтралізацію реальних і потенційних загроз національним інтересам України²⁹.

Ухвалення цього законопроекту сприятиме забезпеченню, з урахуванням мети поступової адаптації законодавства України до права ЄС, поетапної трансформації оперативно-розшукової діяльності до кримінальної розвідки, встановлення чітких критеріїв її відмежування від кримінальної процесуальної, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності.

Правоохоронна функція держави в умовах воєнного стану характеризується значною трансформацією завдань, компетенцій, організаційної структури, форм та методів діяльності правоохоронних органів. Особливий правовий режим воєнного стану вимагає від правоохоронної системи максимальної ефективності, оперативності реагування на загрози, професіоналізму співробітників та здатності швидко адаптуватися до динамічних змін безпекового середовища.

Правові засади функціонування правоохоронних органів в умовах воєнного стану встановлені Конституцією України, Законом України «Про правовий режим воєнного стану», законами про окремі правоохоронні органи та іншими нормативно-правовими актами, які передбачають розширення повноважень правоохоронних органів при збереженні конституційних гарантій прав і свобод людини і громадянина³⁰.

Комплексний підхід для розбудови системи органів Воєнної юстиції України запропонував Олександр Шамара, який пропонує створити

²⁷Стратегія боротьби з організованою злочинністю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 року № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80>

²⁸ План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 року № 850-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-%D1%80#Text>

²⁹ Проект Закону України «Про кримінальну розвідку» (реєстр. № 9187 від 02.03.2006). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=27067

³⁰Ступник Я.В. Трансформація правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану. «Аналітично-порівняльне правознавство». Випуск № 01, 2026, Ч. 1. С.105. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.1.15> <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2026/02/17.pdf>

відповідні органи і відновити діяльність та повноваження воєнної прокуратури, слідчих, дізнавачів Воєнної поліції України для забезпечення ефективного вирішення завдань із захисту національних інтересів від загроз у воєнній, оборонній та військовій сферах, підтримання належного правопорядку у зазначених сферах, забезпечення охорони прав і законних інтересів військовослужбовців та членів їх сімей, а також підвищення ефективності виявлення, документування і розслідування військових та воєнних злочинів, злочину геноциду та злочинів проти людяності, скоєних російською федерацією на території України³¹.

Правоохоронною діяльністю займаються багато суб'єктів – міністерства та відомства, які мають завдання у цій сфері, тож повинен бути послідовний розподіл їх повноважень. Є сфери де їх відповідальність накладається. Для послідовної, доцільної, системної та економічної організації їх взаємодії потрібний доволі потужний координаційний механізм.

Науковці також обґрунтовують вирішальну роль кадрового потенціалу у реалізації реформ, акцентуючи увагу на недостатньому рівні професійної підготовки персоналу установ виконання покарань та необхідності створення сучасної, ефективної моделі навчання. Зокрема, підкреслюється потреба у формуванні в майбутніх офіцерів пенітенціарної служби інформаційно-комунікаційних компетентностей шляхом впровадження інтегративних освітніх форм, таких як ділові ігри, кейс-методи та проектна діяльність, орієнтованих на розвиток практичних навичок³².

Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки, визначає ключові напрями модернізації цих органів. Одним із таких напрямів є реформування системи управління персоналом, що й зумовлює необхідність розроблення Стратегії роботи з кадрами³³.

Ступник Я.В. вважає, що функціонування окремих правоохоронних органів свідчить про практичну потребу у чіткій правовій регламентації їх взаємодії в екстремальних умовах.

³¹ Шамара О.В. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: законодавчі шляхи реалізації (частина друга). Правовий часопис Донбасу № 1. 2026. doi: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-94-139-148>

https://ljd.dnuvs.ukr.education/index.php/ljd/article/view/411?utm_source=chatgpt.com

³² Імплементация европейских стандартов шляхом формування новітнього наукового напрямку у сфері кримінальної юстиції : монографія / кол. автор.: В. Г. Дрозд, В. В. Бурлака та ін. / МВС України, ДЗДГ Нац. поліції України, Дніпров. держ. ун-т внутр. справ: ДДУВС, 2025. С. 201. <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream>

³³ Про затвердження Стратегії роботи з кадрами (HRM Strategy) в органах правопорядку та прокуратури на період до 2030 року. Наказ від 05.01.2026 № 22/3/4/3/1/5 <https://ips.ligazakon.net/document/MVS1093>

Відсутність легального визначення поняття правоохоронні органи та єдиних критеріїв віднесення державних інституцій до цієї системи створює теоретико-методологічні та практичні проблеми координації. Це обґрунтовує необхідність прийняття базового Закону України «Про органи правопорядку», який має усунути термінологічну невизначеність та встановити ефективні механізми міжвідомчої взаємодії.

Дослідження Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку на 2023-2027 роки та Плану заходів щодо його виконання показало, що реформування правоохоронної системи відбувається за європейськими стандартами навіть в умовах воєнного стану. Практична реалізація 199 заходів, згрупованих у 49 завдань, спрямована на впровадження інституту детективів, створення системи військової юстиції, запровадження моделі кримінальної розвідки (Intelligence-Led Policing) замість традиційної оперативно-розшукової діяльності. Ці зміни мають теоретичне значення для доктринального переосмислення сутності правоохоронної функції сучасної демократичної держави.

Отже, систематизація проблем реалізації правоохоронної функції виявила ключові виклики: кадровий дефіцит внаслідок мобілізації, складність документування воєнних злочинів за міжнародними стандартами, обмеженість ресурсів. Практичне вирішення цих проблем вимагає оптимізації організаційної структури правоохоронних органів, цифровізації діяльності, залучення міжнародної технічної допомоги. Особливо важливим є міжнародне співробітництво з Міжнародним кримінальним судом, Європолом, Інтерполом, що забезпечує не лише обмін досвідом, але й інтеграцію України до європейського правоохоронного простору³⁴.

Діючий міністр внутрішніх справ України Ігор Клименко виокремив шість стратегічних напрямків в реалізації президентського Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку:

- створення прозорості, логічної та ефективної архітектури правоохоронної системи шляхом усунення дублювання функцій і формування єдиного правового простору;
- проактивна модель протидії злочинності – основний фокус на запобіганні злочинам;
- цифрова трансформація та технологічне оновлення – модернізація процесів, запровадження кримінального аналізу та ризикоорієнтованого підходу;

³⁴ Ступник Я.В. Трансформація правоохоронної діяльності «Аналітично-порівняльне правознавство» Випуск № 01, 2026, Ч.1., С.106. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.1.15> <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2026/02/17.pdf>

- євроінтеграція та міжнародна співпраця – гармонізація національного законодавства з правом Європейського Союзу, розширення партнерства та посилення взаємосумісності;

- захист прав людини, довіра та прозорість – утвердження людиноцентричного підходу, гарантування прав потерпілих і свідків, розвиток правосуддя, дружнього до дитини, посилення підзвітності та доброчесності;

- підтримка ветеранів війни, які повертаються до служби – створення умов для їхнього працевлаштування³⁵.

Реформа правоохоронної системи має значення лише тоді, коли її результати відчутні для людей – у громадах, на вулицях, у щоденній взаємодії з поліцією та іншими службами.

Попри досягнення, реформа стикається з низкою проблем: нестача фінансування; кадровий дефіцит; опір змінам усередині системи; необхідність подальшого посилення незалежності слідчих та антикорупційних органів.

До ключових проблем реалізації правоохоронної функції держави в умовах воєнного стану належать: збалансування між забезпеченням національної безпеки та дотриманням прав людини, кадрове та матеріально-технічне забезпечення правоохоронних органів, координація діяльності різних правоохоронних структур та їх взаємодія з військовими адміністраціями, документування та розслідування воєнних злочинів, забезпечення ефективного міжнародного співробітництва тощо.

ВИСНОВКИ

Судова та правоохоронна реформи в Україні перебувають на прикінцевому, але ще не на завершеному етапі. Досягнуто значного прогресу у створенні нових механізмів добору суддів, оновленні правоохоронних органів. Законодавство про їх статус наближено до європейських стандартів. Водночас остаточне завершення реформ потребує подальшого зміцнення незалежності судів, підвищення ефективності правоохоронних органів та повного виконання євроінтеграційних зобов'язань України.

Розширено використання цифрових технологій у роботі судової та правоохоронної систем. Удосконалено механізми внутрішнього контролю та дисциплінарної відповідальності суддів та поліцейських.

Удосконалено діяльність прокуратури. Посилено кадровий контроль та процедурою атестації прокурорів. Підвищено вимоги до прозорості та професійності прокурорської діяльності. Зміцнено систему безпеки в

³⁵ Безпека – фундамент євроінтеграції... 01.07.2025 <https://mvs.gov.ua/news/bezpeka-fundament-jevrointegraciyi-vidbulas-konferenciia-shhodo-reformi-pravooxoronnoyi-sistemi>

умовах воєнного стану. Правоохоронні органи адаптували свою діяльність до викликів війни. Посилено боротьбу з воєнними злочинами, колабораціонізмом та загрозами національній безпеці.

Удосконалено законодавство щодо боротьби з корупцією, організовано злочинність та відмивання коштів. Поглиблено співпрацю з європейськими правоохоронними інституціями. Продовжено діяльність та розвиток антикорупційних органів: Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Вищий антикорупційний суд постійно удосконалюють навички. Зросла кількість розслідувань та судових рішень у справах про корупцію високопосадовців.

У структурі Міністерства внутрішніх справ України, до сфери управління якого належать Національна поліція України, Національна гвардія України, Державна прикордонна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій та Державна міграційна служба України, досі існують проблеми, пов'язані з неналежною координацією та взаємодією між підпорядкованими органами. Зокрема, в системі Національної поліції окремі підрозділи підзвітні безпосередньо профільним департаментам МВС України, інші перебувають у підпорядкуванні обласних головних управлінь поліції, а деякі функціонують на міжрегіональному рівні. Така організаційна структура ускладнює управління та координацію діяльності правоохоронних органів на місцях. Необхідне створення логічної архітектури правоохоронної системи, у якій кожен орган буде мати визначені повноваження. Це зробить систему зрозумілою, керованою та ефективною.

Завершення судової та правоохоронної реформ має вирішальне значення для України на шляху забезпечення захисту прав людини і верховенства права, рівності усіх перед законом, ефективної боротьби з корупцією та виконання критеріїв вступу до Європейського Союзу.

Наведені положення відображають як успіхи так і проблеми, що супроводжують реформування судової та правоохоронної систем, вирішення яких могло б сприяти підвищенню результативності діяльності судової системи правоохоронних органів і зміцненню безпеки в державі.

АНОТАЦІЯ

Наукову статтю присвячено дослідженню сучасного стану судової реформи в Україні, її основних проблем та можливих шляхів їх вирішення. Охарактеризовано судову реформу як один із ключових елементів трансформації правової системи України, спрямованої на зміцнення верховенства права та забезпечення справедливого судочинства. Вказано, що незважаючи на численні спроби реформування судової системи з моменту початку реформ, вона стикається з низкою серйозних викликів, таких як недосконалість законодавства, корупція, дефіцит кадрів і

перевантаження судів. Акцентовано увагу на значущих реформаційних процесах, таких як: відновлення ефективності Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів, необхідність заповнення вакантних посад новими доброчесними і професійними суддями, розширення цифровізації судової системи. Особливу увагу приділено питанню незалежності судової системи. Розглянуто ризики, що можуть вплинути на незалежність судової гілки влади, зокрема, тенденції впливу на здійснення правосуддя шляхом законодавчої зміни процедури призначення суддів тощо. Проаналізовано сучасні наукові дослідження щодо рекомендації для подальшої модернізації судової системи України в умовах євроінтеграційних процесів.

Автором виявлено, що обидва напрямки реформ є процесом динамічного розвитку української судової і правоохоронної системи відповідно до політичних та економічних змін, заснованих на критеріях безпеки та відповідного нормативного забезпечення. В розроблених нормативних документах щодо реформ (стратегії, плани заходів, дорожні карти та ін.) закладено ключові положення щодо завдань впровадження механізмів забезпечення трансформації роботи органів суддівської влади та правоохоронної системи.

З'ясовано, що на теперішній час існує нагальна потреба в завершенні комплексної судової реформи, яка охопила питання структури судової системи, загальної організації судової влади, правила призначення суддів, особливості їхньої професійної діяльності, поведінки, відповідальності.

Визначено, що успішність правоохоронної реформи залежить від якості розробки, швидкості прийняття та комплексного впровадження нових нормативних конструкцій у правову систему України.

Література

1. Матриця реформ України. URL: <https://reformmatrix.mof.gov.ua/>
2. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4113402-marcenko-povidomiv-pro-progres-iz-vikonannam-ukrainou-zobovazan-pered-partnerami.html>
3. Стефанчук М.М. Судова реформа в Україні: визначеність категоріального апарату. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.47> URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/06/49-1.pdf>
4. Ковач Я.В. Судова реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та можливі шляхи їх вирішення DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.32%20> URL: <file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/32+%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%87.pdf>

5. Демчик Н.П. Судова реформа в умовах євроінтеграційних процесів DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.5.11> URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/545>

6. Кривицький Ю.В. Теоретичні та практичні аспекти впливу судової правотворчості на судову реформу. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.12> URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/14.pdf>

7. Логінов О.А. Еволюція електронного судочинства до цифрового правосуддя: український досвід. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.31> URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/358680>

8. Про прискорення судової реформи та подолання проявів корупції у системі правосуддя : рішення ПНБО України від 23.06.23 N 359/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/359/2023#n5>.

9. Демчик Н.П. Судова реформа в умовах євроінтеграційних процесів DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.5.11> URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/545>

10. В. Хрипун, Судово-юридична газета: Нова стратегія судової реформи: що влада планує зробити з правосуддям до 2029 року. «Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти». С.8 URL: https://nbuviar.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/konst_pr/2024/konst_pr_2024_9.pdf

11. Програма підтримки економіки. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

12. Голова ВРП Григорій Усик окреслив пріоритети судової реформи на сучасному етапі 26.11.2025 URL: <https://hcj.gov.ua/news/golova-vrp-grygoriy-usyk-okreslyv-priorytety-sudovoyi-reformy-na-suchasnomu-etapi>

13. Експертка назвала помилкою початок судової реформи в Україні з Верховного суду. Дзеркало тижня. 01 червня, 2026 р. URL: <https://zn.ua/ukr/anticorruption/ekspertka-nazvala-pomilkoju-pochatok-sudovoji-reformi-v-ukrajini-z-verkhovnoho-sudu.html>

14. Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та деяких ін. законодавчих актів щодо правових засад утворення та функціонування Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду від 26.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4264-20#Text>

15. «Будинок на піску»: чим загрожує судовій реформі втрата міжнародних експертів. Дзеркало тижня. 26 травня, 2026 р. URL: <https://zn.ua/ukr/anticorruption/budinok-na-pisku-chim-zahrozhuje-sudovij-reformi-vtrata-mizhnarodnikh-ekspertiv.html>

16. Рішення уряду не дочекались: 13 травня, 2026 р. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/rishennja-urjadu-ne-dochekalis-v-radi-zarejestruvali-zakonoprojekt-pro-antikoruptionsju-stratehiju-do-2030-roku.html>

17. Без конкурсу на генпрокурора: як уряд переписує антикорупційну стратегію. 17 квітня, 2026 р. URL: <https://zn.ua/ukr/anticorruption/bez-konkursu-na-henprokurora-jak-urjad-perepisuje-antikoruptsiynu-stratehiju.html>

18. Анастасія Алексєєва, координатор моніторингової місії ІАС ІШР. Моніторинг судових процесів. 05.03.2025 URL: <https://pravo.ua/monitorynh-sudovykh-protsesiv-tse-ne-prosto-fiksatsiia-porushen-a-realnyi-mekhanizm-zakhystu-prava-na-spravedlyvyi-sud-anastasiia-alieksieieva-koordynator-monitorynhovoi-misii-iac-ishr/>

19. Судові реформи в Україні: довгий шлях чи біг по колу? 20.03.2025р. URL: <https://pravo.ua/sudovi-reformy-v-ukraini-dovhyi-shliakh-chy-bih-po-kolu/>

20. «Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти». №9. вересень 2024р., С. 8 URL: https://nbuviar.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/konst_pr/2024/konst_pr_2024_9.pdf

21. Бандурка О.М. Проблеми реформування правоохоронної системи України. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_11_2018/pdf/4.pdf

22. Олексій Сергєєв представив урядовий євроінтеграційний план заходів реформування правоохоронної системи. 02.07.2025. URL: <https://mvs.gov.ua/news/oleksii-sergjejev-predstaviv-uriadovii-jevrointegraciiini-plan-zaxodiv-reformuvannia-pravooxoronnoyi-sistemi>

23. Андрій Костін: Реформа правоохоронної системи – це не зобов'язання перед міжнародними партнерами.. 04.10.2023. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/andrii-kostin-reforma-pravooxoronnoyi-sistemi-ce-ne-zobovyazannya-pered-miznarodnimi-partnerami-ce-nasi-zobovyazannya-pered-ukrayinoyu-ta-ukrayinskim-narodom>

24. Стратегія боротьби з організованою злочинністю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 року № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80>

25. План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 року № 850-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-%D1%80#Text>

26. Проект Закону України «Про кримінальну розвідку» (реєстр. № 9187 від 02.03.2006). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=27067

27. Ступник Я.В. Трансформація правоохоронної діяльності в умовах правового режиму воєнного стану. «Аналітично-порівняльне правознавство» Випуск № 01, 2026, Ч. 1. С. 105. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.1.15> URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2026/02/17.pdf>

28. Шамара О.В. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: законодавчі шляхи реалізації (частина перша). Право і суспільство. Науковий журнал. 2025. №4. Том №2. С. 108–117. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.2.17>. URL: https://ljd.dnuvs.ukr.education/index.php/ljd/article/view/411?utm_source=chatgpt.com
29. Імплементация європейських стандартів шляхом формування новітнього наукового напрямку у сфері кримінальної юстиції : монографія / кол. автор.: В. Г. Дрозд, В. В. Бурлака та ін. / МВС України, ДЗДГ Нац. поліції України, Дніпров. держ. ун-т внутр. справ: ДДУВС, 2025. С. 201. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream>
30. Про затвердження Стратегії роботи з кадрами (HRM Strategy) в органах правопорядку та прокуратури на період до 2030 року. Наказ від 05.01.2026 № 22/3/4/3/1/5. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS1093>
31. Безпека – фундамент євроінтеграції... 01.07.2025. URL: <https://mvs.gov.ua/news/bezpeka-fundament-jevrointegraciyi-vidbulas-konferencii-shhodo-reformi-pravooxoronnnoyi-sistemi>

Information about the author:

Valuieva Liudmyla Vasylivna,

Phd of Law,

Associate Professor of Common Law Disciplines

Institute of Maritime Law and Management,

National University "Odessa Maritime Academy"

8, Didrikhsona str., Odesa, 65029, Ukraine